

Романът “Робинзон Крузо” на английският писател Даниел Дефо е една от най популярните творби в Европейската литература. Това е приключенска книга, в която се разказва как един човек попада и оцелява на самотен остров, но в същото време романът съдържа идеите на просвещението-оповаването в човешкия разум, в силата на човешката зазидателност.

Изоставен на самотния остров, корабкрушенецът се надява да бъде спасен от случаен кораб, но в очакването си се отдава на размишления и стига до решението, че трябва сам да се справи в ситуацията, в която е попаднал. Поставайки се над мрачните си мисли и очакването спасение, той започва да изгражда своята самоличност наново, сблъсквайки се с трудностите на острова.

Когато Робинзон разбира, че е оцелял от корабкрушението, той изпада в еуфория, щастлив е, че е спасил живота си, скоро обаче радостта му се заменя с отчаяние, защото осъзнава положението, в което е изпаднал-сам на острова, без храна и вода. Героят започва да наблюдава океана с надеждата да забележи преминаващ кораб, който да го спаси. В един момент обаче корабкрушенецът сам си забранява това действие, осъзнавайки, че ако не се погрижи сам за себе си, ще бъде погубен.

За да улесни прибиването си на острова, Крузо противопоставя удобствата и несгодите, за да докаже на себе си, че в най трудната и бедствена ситуация човек може да намери нещо, което да му донесе утеха. Героят си прави нещо като счетоводен баланс и в две колонки записва добрите и лошите страни на своето положение: „Лошо.....” „Добро.....”. Така той осъзнава, че положението му съвсем не е отчайващо и сам си вдъхва сили.

Едно от нещата, които корабкрушенецът намира на кораба, е Цветото Писание. Започвайки да чете библията, едно сутрин Крузо попада на думите „Няма да отстъпя от тебе, нито ще те оставя!”. До тогава той окайва своята съдба на човек, забравен от бога и от хората. Но след като прочита тази фраза, той разбира, че няма значение дали целият свят го е изоставил, когато Бог е на негова страна. Струва му се, че този пасаж от мъдрата книга е насочен специално към него и тази случка се превръща в една от опорите на корабкрушенеца при неговото оцеляване.

Основната дейност, която спасява Робинзон от Отчаяние, е трудът. Въпреки липсата на инструменти, липсата на помощ и несръчността си, той продължава с работата си благодарение на своето усърдие и търпение. Защото единственото нещо, което товари умат му с други мисли, и го спасява от отчаянието, е трудът. Той си построява къща, мебели, полица за пещерата, сал, стрий си кораб, създава си лично стопанство. През цялото време героят е зает полезна дейност благодарение на която си създава много удобства за живот, но същевременно се спасява и от мрачните мисли.

Някой благата, които създава Робинзон, нямат практическа насоченост. На острова не са му необходими дрехи поради топлия климат и липсата на хора. Но въпреки това, за да не забрави човечността си, той се облича. Също така, правейки си календар, той пресмята дните, които престоява на острова. Дневникът, който си води, му помага да не забрави писмеността, но също така този дневник играе ролята на негов събеседник. Всичко това помага на корабкрушенеца да съхрани своята цивилизованост, въпреки, че живее извънчовешкото общество тези дейности са и начин за съхраняване на оптимизма на героя.

Култивирал дивото място, на което е попаднал, героят е поставен пред нова задача - да приобщи новия си приятел-Петкан към цивилизацията. Той се вживява в ролята на възпитател и обучава Петкан на език и религия, като го поставя едва ли не в ролята на роб, а сам той се вживява в ролята на учител и господар. Крузо е добър учител, но и Петкан се оказва мислещ. Следователно обучението не безсмислено. То се превръща в урок и за двамата. Туземецът се цивилизова, а Робинзон открива неща, на които преди не е обръщал внимание.

Романът на Дефо показва на хората, че най-лесното нещо, което човек може да направи е да се предаде в затруднена ситуация или да разчита на помощ която може и да не дойде. Но също така показва, че независимо от трудностите пред които те поставя съдбата винаги има изход и решение. Въпрос на вяра и упоритост.

